

Sygn. akt VI Ga 353/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 lutego 2017 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie VI Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Renata Bober (spraw.)

Sędziowie: SO Anna Walus-Rzasa

SO Beata Hass-Kloc

Protokolant: st. sekr. sądowy Małgorzata Zawilo

po rozpoznaniu w dniu 23 lutego 2017 r. w Rzeszowie

na rozprawie

sprawy z powództwa: N. G. Usługi (...) w K.

przeciwko: E. C.

o zapłatę

na skutek apelacji powódki od wyroku Sądu Rejonowego w K. V Wydziału Gospodarczego z dnia 23 sierpnia 2016 r., sygn. akt V GC 394/15

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w K. V Wydziałowi Gospodarczemu, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

SSO Anna Walus-Rzasa SSO Renata Bober SSO Beata Hass-Kloc

Sygn. akt VI Ga 353/16

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 23 lutego 2017 r.

Powódka N. G. wniosła zasądzenie od pozwanej E. C. kwoty 25 226,08 zł z ustawowymi odsetkami oraz kosztami procesu.

W uzasadnieniu pozwu powódka podała iż zawarła z pozwaną umowę o prowadzenie dodatkowej księgi przychodów i rozchodów oraz kadr i płac. Na skutek spóźnionego złożenia wniosku o objęcie powódki dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym po ustaniu zasiłku macierzyńskiego przez pozwaną, powódka nie została objęta tym ubezpieczeniem, gdyż składka została zapłacona po terminie i w zaniżonej wysokości. Ubezpieczyciel pozwanej odmówił powódce wypłaty odszkodowania, gdyż uznał, że nie jest zobowiązany do pokrycia szkody powstałej w wyniku wykonywania przez biuro rachunkowe innych czynności niż usługowe prowadzenie ksiąg rachunkowych. Według wyliczeń powódki szkoda opiewa na kwotę dochodzoną pozwem.

Od wydanego w dniu 15 grudnia 2014r. nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym, sygn. akt V GNc 1670/14 pozwana złożyła sprzeciw, w którym wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów postępowania.

Pozwana zarzuciła iż umowa z 30 kwietnia 2014 r. o usługowe prowadzenie podatkowej księgi przychodów i rozchodów nie mogła dotyczyć zdarzeń, których termin wykonania minął przed 30 kwietnia 2014r. Ponadto pozwana zarzuciła, że to działania powódki przyczyniły się do braku wypłaty zasiłku chorobowego, a kwota zasiłku dochodzona w pozwie jest wygórowana. Powódka domagała się od (...) odszkodowania w kwocie 9 235,14 zł.

W piśmie procesowym z 17 września 2015r. powódka podtrzymała w całości żądanie pozwu. Wniosła o dopuszczenie w sprawie dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu rachunkowości i księgowości na okoliczność wyliczenia wysokości szkody za okres od 8 kwietnia 2014r. do grudnia 2014 r.

Wyrokiem z dnia 23 sierpnia 2016 r. V GC 394/15 Sąd Rejonowy w K. V Wydział Gospodarczy oddalił powództwo (pkt I) i zasądził od powódki N. G. na rzecz pozwanej E. C. kwotę 2 417 zł tytułem kosztów procesu.

W ocenie Sądu I instancji powództwo należało uznać za nieudowodnione. Niespornym między stronami było iż celem wyliczenia należnego odszkodowania należało dopuścić dowód z opinii biegłego z zakresu księgowości i rachunkowości, a stosowny wniosek w tym zakresie złożył pełnomocnik powódki. Na rozprawie w dniu 15 kwietnia 2016r. taki dowód został dopuszczony, a pełnomocnik powódki został wezwany o uiszczenie zaliczki na koszty opinii biegłego w kwocie 1 500,00 zł w terminie 14-tu dni pod rygorem pominięcia dowodu. W zakreślonym terminie zaliczka nie została uiszczona (została wpłacona tylko kwota 238,00 zł), a w dniu 28 kwietnia 2016r. pełnomocnik powódki wniósł o przeksięgowanie kwoty 1 262,00 zł uiszczonej tytułem opłaty sądowej na konto zaliczek, a to wobec zwolnienia powódki w dniu 2 października 2015r. od opłat sądowych. Wniosek powyższy nie mógł zostać uwzględniony, bowiem zwolnienie powódki od opłat sądowych nastąpiło już po uiszczeniu przez nią opłaty sądowej od pozwu (wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych został złożony dopiero w piśmie procesowym z dnia 17 września 2015r.). Wobec powyższego na rozprawie w dniu 2 sierpnia 2016r. Sąd pominął dowód z opinii biegłego, a to na podstawie przepisu art. 130 (4) § 5 kpc. Zastrzeżenie złożone w tym przedmiocie złożone przez pełnomocnika powódki, jak stwierdził Sąd Rejonowy, w sposób oczywisty jest nieuzasadnione. Sąd w żaden sposób nie był zobowiązany do ponownego wzywania fachowego pełnomocnika o uiszczenie zaliczki, ponowne złożenie wniosku o dopuszczanie dowodu z opinii biegłego na rozprawie w dniu 2 sierpnia 2016r. należało uznać za spóźnione i objęte prekluzją (art. 207 § 6 kpc) gdyż dopuszczenie takiego dowodu spowodowałoby zwłokę w rozpoznaniu sprawy. Również wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z urzędu podlegał oddaleniu. Uwzględnienie takiego wniosku prowadziłoby do obejścia przepisów o prekluzji dowodowej, służących zapewnieniu sprawności postępowania. Jedynie w przypadku gdyby strona nie była reprezentowana przez fachowego pełnomocnika celowym byłoby rozważenie powyższego wniosku. Sąd Rejonowy oddalił również wniosek pełnomocnika powódki o przeprowadzenie wywiadu w oddziale Z. w J. na temat udzielenia informacji w zakresie podstawy wymiaru wypłaconego powódce zasiłku macierzyńskiego od dnia 10 kwietnia 2013r. do 8 kwietnia 2014r., gdyż wniosek ten w ocenie Sądu nie miał charakteru wniosku dowodowego. Został zresztą zawarty w uzasadnieniu pozwu lecz w formularzu nie został wpisany jako wnioskowany dowód. Sąd oddalił również wniosek o dopuszczenie dowodu z przesłuchania stron, gdyż pełnomocnicy stron nie sprecyzowali dostatecznie tez dowodowych wskazując, że ten dowód miałby być dopuszczony na całokształt okoliczności wskazanych w pozwie, czy w sprzeciwie od nakazu zapłaty. Strony reprezentowane przez fachowych pełnomocników powinny tak formułować tezy dowodowe by przeprowadzanie dowodów było możliwe bez dodatkowego wzywania o ich sprecyzowanie. W tym świetle za bezzasadne Sąd uznał zastrzeżenie pełnomocnika powódki iż to Sąd był zobowiązany wezwać pełnomocnika do sprecyzowania wniosku w tym zakresie.

W tym stanie rzeczy Sąd Rejonowy oddalił powództwo na podstawie art. 471 kc, stwierdzając, że przeprowadzone dowody nie umożliwiały ustalenia wysokości ewentualnego odszkodowania należnego powódce. Nie przesądzając zasadności roszczenia powódki rozstrzygnięcie nie mogło zapaść na jej korzyść, gdyż nie zdołała ona wykazać wysokości ewentualnego należnego jej odszkodowania. Ustalenie wysokości tego odszkodowania mogło nastąpić jedynie w drodze przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego, co nie budziło wątpliwości u pełnomocnika powódki

uporczywie ponawiającego wnioski o przeprowadzenie tego dowodu. O kosztach Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 kpc.

Apelację od tego wyroku wniosła powódka zarzucając Sądowi Rejonowemu niewyjaśnienie wszystkich okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy wskutek naruszenia przepisów postępowania, które miały wpływ na wynik sprawy, a mianowicie:

- art. 130⁴ § 4 k.p.c. w zw. z art. 278 § 1 k.p.c. poprzez pominięcie dowodu z opinii biegłego w sytuacji gdy zaliczka na poczet opinii została uiszczona w związku z wniesieniem o zaliczenie wniesionej przez powódkę, nienależnej opłaty sądowej na poczet tej zaliczki, z uwagi na zwolnienie przez Sąd powódki z opłat sądowych w związku z wnioskiem o zwolnienie od kosztów sądowych,

- art. 130⁴ § 2 k.p.c. w zw. z art. art. 1304 § 1 k.p.c. poprzez brak wezwania do uiszczenia zaliczki w związku z nieuwzględnieniem wniosku o zaliczenie uiszczonej opłaty od pozwu na poczet zaliczki na opinię biegłego,

- art. 217 § 1, 2 k.p.c., art. 227 k.p.c. oraz zasady sprawiedliwego prowadzenia procesu poprzez bezzasadne oddalenie wniosku o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego księgowego w sytuacji gdy Sąd w' toku postępowania nie zastosował wezwania stron do zgłoszenia wszystkich wniosków dowodowych pod rygorem ich pominięcia, a wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego był już zgłoszony w piśmie procesowym z dnia 17 września 2015 r., zmierzał do ustalenia okoliczności mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie, które nie były wyjaśnione zgodnie z twierdzeniami strony powołującej w/w dowód,

- art. 232 k.p.c. w zw. z art. 278 § 1 k.p.c. poprzez nie dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z urzędu w sytuacji gdy dopuszczenie tego dowodu przez Sąd z urzędu było zasadne z uwagi na zasadę sprawiedliwego procesu i wysokie prawdopodobieństwo zasadności dochodzonego przez powódkę roszczenia,

- art. 217 § 1 i 2 k.p.c., 227 k.p.c. poprzez bezzasadne oddalenie wniosku dowodowego o przeprowadzenie wywiadu w oddziale Z. w J. odnośnie udzielenia informacji w zakresie podstawy wymiaru wypłaconego powódce zasiłku macierzyńskiego od dnia 10 kwietnia 2013 r., do dnia 8 kwietnia 2014 r., w sytuacji gdy fakt mający być udowodniony w/w dowodem ma istotne znaczenie dla sprawy, tym bardziej, że wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego nie został uwzględniony,

- art. 299 k.p.c. w zw. z art. 130 § 1 k.p.c. poprzez bezzasadne oddalenie wniosku o dopuszczenie dowodu z przesłuchania stron i nie wezwanie przez Sąd pełnomocnika do uzupełnienia braku formalnego tezy dowodowej poprzez jej sprecyzowanie.

W oparciu o powyższe zarzuty powódka wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania wskazując, że wydanie wyroku w przedmiotowej sprawie wymaga przeprowadzenia praktycznie całego postępowania dowodowego, względnie powódka wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie powództwa w całości, po przeprowadzeniu dowodów zawnioskowanych przez nią w postępowaniu apelacyjnym, szczególnie wymienionych w pkt III.2 apelacji, oraz o zasądzenie od pozwanej na jej rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg. norm przepisanych za obie instancje.

Sąd Okręgowy rozpoznając przedmiotową apelację zważył co następuje :

Apelacja powódki jest zasadna w zakresie w jakim wnosi o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. Podniesione w apelacji zarzuty naruszenia przepisów postępowania należało uznać w ocenie Sądu Odwoławczego za uzasadnione.

Na gruncie niniejszej sprawy Sąd Rejonowy uznał bowiem, że dla ustalenia wysokości należnego powódce odszkodowania niezbędny jest dowód z opinii biegłego z zakresu księgowości i rachunkowości, czemu dał wyraz

w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia. Z faktu, że powódka nie uiszczała w wyznaczonym terminie zaliczki na poczet wynagrodzenia biegłego Sąd I instancji wywiódł wniosek, że skoro to na niej ciążył obowiązek dowodowy i była ona reprezentowana przez fachowego pełnomocnika, to tym samym nie sprostała ona temu obowiązkowi i w konsekwencji powództwo jako nieudowodnione oddalił. Zawężając się jedynie do dowodu z opinii biegłego, Sąd Rejonowy nie odniósł się do żadnych innych okoliczności, oddalając przy tym pozostałe wnioski dowodowe jako zbędne dla rozstrzygnięcia sprawy.

Dokonując oceny prawidłowości działania Sądu w tym zakresie należy wskazać, że strona powodowa na rozprawie w dniu 15 kwietnia 2016 r. została wezwana do uiszczenia zaliczki na poczet wynagrodzenia biegłego w terminie 14 dni pod rygorem pominięcia dowodu. W określonym terminie, pełnomocnik powódki, mając na uwadze zapadłe w październiku 2015 r. rozstrzygnięcie Referendarza sądowego o zwolnieniu jej od opłat sądowych w sprawie (co miało miejsce już po uiszczeniu opłaty sądowej od pozwu) zwrócił się do Sądu o zaliczenie, nienależnie uiszczonej jego zdaniem opłaty sądowej od pozwu, na poczet kosztów dowodu z opinii biegłego - z dopłatą brakującej różnicy. (k. 149). Aż do terminu kolejnej rozprawy, co miało miejsce w dniu 2 sierpnia 2016 r. Sąd Rejonowy nie dokonał żadnej czynności w sprawie w przedmiocie rozpoznania w/wym. wniosku, w postaci wydania postanowienia o nieuwzględnieniu proponowanego przez nią sposobu zapłaty zaliczki, czy np. poinformowaniu, że ten sposób zapłaty zaliczki na biegłego jest niedopuszczalny. Dopiero na rozprawie w dniu 2 sierpnia 2016 r. (k. 176) Sąd Rejonowy rozstrzygnął wniosek powódki o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego, oddalając go z powodu braku uiszczenia zaliczki.

Takie działanie Sądu I instancji należało uznać za błędne i w realiach rozpoznawanej sprawy stanowiło uchybienie w procedowaniu w przedmiocie dowodu z opinii biegłego, które skutkowało uchyleniem zaskarżonego wyroku i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji. Należy podkreślić, że rację ma Sąd I instancji, że działania o które wnioskował pełnomocnik powódki związane z przebiegiem opłaty sądowej od pozwu na poczet kosztów dowodu z opinii biegłego w związku z przyznanym powódce na dalszym etapie zwolnieniem od ponoszenia opłat nie mogły mieć miejsca i faktycznie były niedopuszczalne. Rozstrzygnięcie w przedmiocie zwolnienia od opłat sądowych nie działa wstecz, nie obejmuje więc tych opłat, których obowiązek uiszczenia powstał przed datą zwolnienia i które zostały już opłacone - a dotyczy jedynie tych opłat, które mają być poniesione w przyszłości. Niemniej jednak, aby strona wiedziała, że obowiązana jest dotrzymać terminu do opłacenia zaliczki na poczet wnioskowanego przez nią dowodu winna znać decyzję Sądu w tym przedmiocie, w jakiegokolwiek formie by ona nie zapadła (postanowienie odmowne lub informacja). Niepoinformowanie powódki o nieuwzględnieniu przez Sąd zaproponowanego przez nią sposobu zapłaty zaliczki mogło wywołać u niej bowiem błędne przekonanie, że Sąd zaakceptował taki właśnie sposób wywiązania się z nałożonego na nią obowiązku. W zaistniałej sytuacji więc, pominięcie przez Sąd I instancji na rozprawie w dniu 2 sierpnia 2016 r. dowodu z opinii biegłego sądowego, o którego przeprowadzenie ponownie na tej rozprawie wnioskowała powódka, nie znajduje żadnego usprawiedliwienia i należy je ocenić jako działanie nieprawidłowe. Pominięcie dowodu z opinii biegłego z powyższych przyczyn co (do którego zresztą Sąd Rejonowy przyjął, że jest nieodzowny - co wynika z treści uzasadnienia wyroku) spowodowało też oddalenie przez Sąd Rejonowy pozostałych wniosków dowodowych zgłoszonych w sprawie, jako zbędnych dla rozstrzygnięcia. Zaznaczyć należy również, że i te rozstrzygnięcia Sądu są obarczone pewnymi uchybieniami proceduralnymi. Przedmiotowa sprawa była rozpoznawana w postępowaniu upominawczym, gdzie nie jest wymagane składanie wniosków dowodowych na urzędowym formularzu, tak jak ma to miejsce w postępowaniu uproszczonym. Zatem wniosek powódki o przeprowadzenie wywiadu w Oddziale Z. w J., na okoliczność udzielenia informacji w zakresie podstawy wymiaru wypłacanego powódce zasiłku macierzyńskiego we wskazanym przez nią czasie, mógł zostać zawarty w uzasadnieniu pozwu. Jednocześnie brak jest podstaw do stwierdzenia zasadności oddalenia wniosków o przesłuchanie stron, bowiem nie można uznać na tym etapie, że dowody te były zbędne dla rozstrzygnięcia sprawy.

Należy wskazać, że zasadniczym celem postępowania sądowego jest rozstrzygnięcie sprawy po dostatecznym, wszechstronnym wyjaśnieniu jej okoliczności spornych. Tymczasem w rozpoznawanej sprawie Sąd Rejonowy w istocie nie przeprowadził żadnego postępowania dowodowego. Mając na względzie, że w sprawie nie dokonano żadnych

ustaleń faktycznych i analizy zgłoszonych przez strony dowodów, nie zostały także poczynione żadne rozważania prawne, Sąd Okręgowy uznał, że rozstrzygnięcie zostało wydane przedwcześnie a Sąd Rejonowy nie rozpoznał istoty sprawy. Brak odniesienia się do meritum sprawy stał się podstawą uchylecia zaskarżonego wyroku, ze względu na nierozpoznanie jej istoty i przekazanie jej do ponownego rozpoznania. Dodać należy, że nierozpoznanie istoty sprawy oznacza zaniechanie przez sąd badania materialnej (istotnej) podstawy żądania pozwu oraz merytorycznych zarzutów pozwanego. Oceny, czy sąd rozpoznał istotę sprawy, dokonuje się na podstawie analizy żądań pozwu (odwołania) i przepisów prawa materialnego stanowiących podstawę rozstrzygnięcia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 listopada 2001 r., II UKN 581/00, LEX nr 567859). W orzecznictwie przyjmuje się, że do nierozpoznania istoty sprawy dochodzi wówczas, gdy rozstrzygnięcie sądu pierwszej instancji nie odnosi się do tego, co było przedmiotem sprawy, gdy zaniechał on zbadania materialnej podstawy żądania albo merytorycznych zarzutów strony, bezpodstawnie przyjmując, że istnieje przesłanka materialnoprawna lub procesowa unicestwiająca roszczenie.

Zdaniem Sądu Okręgowego, o ile przeprowadzenie omawianego dowodu z opinii biegłego sądowego okaże się możliwe, Sąd I instancji winien jest dowód ten przeprowadzić przy zachowaniu właściwej procedury. To zaś, mając na względzie także wszystkie inne dowody zawnioskowane przez strony pozwoła Sądowi Rejonowemu na prawidłową ocenę merytorycznej zasadności zgłoszonego żądania. Konieczność przeprowadzenia postępowania dowodowego niemal w całości, skutkowałą uchYLENIEM zaskarżonego wyroku i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania na podstawie art. 386 § 4 kpc. Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania odwoławczego Sąd Okręgowy pozostawił Sądowi Rejonowemu stosownie do treści art. 108 § 2 kpc.